

CYD-BWYLLGOR YMGYNHOROL ARDAL O HARDDWCH NATURIOL EITHRIADOL LLŶN 18/03/2026

Yn bresennol:

Aelodau: Sian Parri (Cyngor Cymuned Tudweiliog) (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Gareth Williams (Is-gadeirydd)

Y Cyngorwyr **Gareth Tudor Jones** a **Gruffydd Williams** ynghyd â'r Cynghorydd **Angela Russell** (Pencampwr Cefn Gwlad Cyngor Gwynedd) **Noel Davey** (Ymgrych Diogelu Cymru Wledig), **Jina** Gwyrfai (Cyngor Cymuned Trefor a Llanaelhaearn), **Eirian Allport** (Cyngor Cymuned Clynog Fawr), **Andrew Parry** (Cyngor Cymuned Llanbedrog) **Jenny Emmett** (Archaeoleg Gwynedd), **Guto Roberts** (Ymddiriedolaeth Genedlaethol), **Seimon Jones** (Cyfeillion Llŷn) a **Morgan Jones-Parry** (Fforwm Mynediad Arfon a Dwyfor)

Swyddogion: **Bleddyn P. Jones** (Swyddog AHNE Llŷn), **Elin Wyn Hughes** (Swyddog Gweithgareddau AHNE Llŷn), **Kevin Roberts** (Warden Cefn Gwlad – AHNE Llŷn), **Heledd Fflur Jones** (Arweinydd Tîm Polisi Cynllunio), a **Rhodri Jones** (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd datganiadau o ymddiheuriad gan:

- Rhys Llewelyn** (Cyfeillion Llŷn) gyda **Seimon Jones** yn dirprwyo.
- Robert Parkinson** (Ymddiriedolaeth Genedlaethol) yn dilyn ailstrwythuro, gyda Guto Roberts yn aelod newydd, ac yn bresennol ar gyfer yr awr gyntaf o'r cyfarfod.
- Dewi Evans** (Cyngor Cymuned Aberdaron)
- Y Cynghorydd John Brynmor Hughes**
- Sianelen Fleming** (Cyngor Cymuned Pistyll)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r Cyd-bwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 02 Gorffennaf, 2025, fel rhai cywir.

5. DIWEDDARIAD AR BROSIECTAU CYFALAF AHNE LLŶN

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Swyddog AHNE Llŷn ac Warden Cefn Gwlad – AHNE Llŷn, gan dynnu sylw at y prif bwyntiau canlynol:

Eglurwyd bod yr holl brosiectau a gyflwynwyd yn yr adroddiad yn cael eu hariannu drwy geisiadau at gynllun grant 'Tirweddau Cynaliadwy Lleodedd Cynaliadwy' Llywodraeth

Cymru sydd ar gael ar gyfer Tirweddau Dynodedig Cymru - Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol. Ymhelaethwyd bod Llywodraeth Cymru wedi gosod themâu ar gyfer y grant ar gyfer 2025-27 sef 'Hyrwyddo bioamrywiaeth ac adfer natur', 'Hwyluso datgarboneiddio' a 'Gwelliannau cyffredinol yn ymwneud hefo mynediad, isadeiledd a phwysau yn sgil ymwelwyr'. Tywyswyd yr Aelodau drwy'r prosiectau llwyddiannus a gyflwynwyd gan AHNE Llŷn yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol, gan gadarnhau bydd gwybodaeth bellach ar gael i'r cyhoedd drwy newyddlen Llygad Llŷn.

Plannu Coed Cynhenid

Adroddwyd bod plannu coed cynhenid megis coed derw, draenen ddu, draenen wen, celyn, cyll, bedw arian a rhywogaethau eraill, yn cynnig buddion sylweddol i'r amgylchedd megis creu cynefinoedd ar gyfer bywyd gwyllt, amsugno carbon o'r amgylchedd, puro a rheoli dŵr a darparu adnodd cynaliadwy i'r dyfodol.

Cydnabuwyd bod yr Uned AHNE Llŷn wedi wynebu her wrth ganfod lleoliadau addas i blannu'r coed hyn, gan nad oedd digon o dir addas ar gael ym meddiant y Cyngor i wneud hynny'n briodol. Ymhelaethwyd bod Swyddogion wedi cydweithio gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol er mwyn derbyn caniatâd i blannu coed yn Tŷ'n Parc, ger Plas yn Rhiw. Diolchwyd hefyd i swyddogion Cyfoeth Naturiol Cymru am gynorthwyo'r prosiect gan obeithio bydd modd parhau gyda'r cynllun yn y flwyddyn nesaf ar diroedd Cyfoeth Naturiol Cymru.

Cadarnhawyd bod y gwaith wedi cael ei gyflawni eleni ym Mhlas yn Rhiw a Thŷ'n Parc (y Rhiw) yn ogystal ag ardaloedd ger y fynwent a'r ardd gymunedol yn Nefyn, gan ddiolch i bawb sydd wedi ymgymryd â'r gwaith.

Rhywogaethau Ymledol Estron

Eglurwyd bod y prosiect hwn yn ddilyniant i waith ymchwil a wnaed ar y rhywogaethau ymledol estron sydd yn niweidiol i fywyd gwyllt cynhenid AHNE Llŷn, gan ymgeisio i'w gwaredu gan eu bod yn fygythiad mewn mannau. Pwysleisiwyd bod y prosiect hwn yn un heriol gan fod y rhywogaethau ymledol estron i'w gweld mewn sawl ardal ar hyd yr AHNE.

Tynnwyd sylw penodol at waith a wnaed i waredu jac y neidiwr (himalayam balsam) mewn ardaloedd ym Mhistyll a Penllech gan ddiolch i Gyfoeth Naturiol Cymru ar eu cydweithrediad. Fodd bynnag, nodwyd bod y rhywogaeth hwn wedi cael ei ganfod mewn ardaloedd eraill megis yn Nefyn, gan bwysleisio ei fod allan o reolaeth yn yr ardal honno, gan egluro bydd cyllideb i waredu'r rhywogaeth yn cael ei ddefnyddio mewn ardaloedd ble mae hyder y byddai'n cael ei waredu, yn hytrach nag ymgeisio i'w waredu mewn ardaloedd ble mae'r sefyllfa allan o reolaeth.

Yn debyg, cadarnhawyd bod gwaith wedi cael i'w wneud i waredu canglwm siamaneaid (japanese knotweed), gan dynnu sylw penodol at y gwaith a wnaed yn ardal Trefor. Eglurwyd y credir ei fod yn llai o her i waredu'r rhywogaeth hwn, gan egluro bod posibilrwydd na fydd y gyllideb gyfan yn cael ei wario yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf gan fod swyddogion mewn rheolaeth o'r sefyllfa. Anogwyd unrhyw un sydd yn gweld y rhywogaeth o fewn yr AHNE i gysylltu gyda'r Uned er mwyn ei waredu.

Yn yr un modd, eglurwyd bod gwaith wedi cael i'w wneud i waredu coed rhododendron mewn ardaloedd ger Garn Boduan a thraeth Llanbedrog, gan gadarnhau cynlluniau i barhau i waredu'r rhywogaeth yn ystod y flwyddyn nesaf.

Dadgarboneiddio neuaddau / canolfannau pentref

Adroddwyd mai bwriad y prosiect hwn oedd cynorthwyo neuaddau pentref a chanolfannau i ddad-garboneiddio drwy gyflwyno mesurau megis insiwleiddio, newid i oleuadau ynni isel LED, systemau gwresogi di-garbon a chreu systemau i storio ynni adnewyddol. Eglurwyd byddai cyflawni'r newidiadau hyn hefyd yn arwain at arbedion ariannol i'r adeiladau hynny. Tynnwyd sylw at dri adeilad sydd wedi elwa o'r prosiect yn ystod 2025-26 sef:

- Canolfan Edern – uwchraddio goleuadau i rai LED.
- Neuadd Goffa Sarn – cyflwyno system storio trydan o'i paneli solar er mwyn arbed arian yn hytrach na'i werthu yn ôl i'r grid.
- Y Ganolfan, Trefor – cynnal archwiliad o'r adeilad cyn gosod paneli solar, system storio, insiwleiddio yn ogystal ag uwchraddio'r goleuadau i rai LED.

Abergeirch

Nodwyd bod yr ardal hon ger pentref Edern wedi cael ei ddynodi yn Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig yn sgil ei lystyfiant tir gwlyb corsiog arbennig.

Cynhaliwyd adroddiad asesiad ecolegol ar y safle a ddangoswyd bod dirywiad wedi bod yng nghyflwr y rhinweddau arbennig sydd i'w gweld yno. Ymhelaethwyd bod yr adroddiad wedi argymhell gwelliannau posib i'r ardal, gan gadarnhau bydd rhain yn cael eu cyflawni yn ystod y flwyddyn nesaf.

Prosiectau cyffredinol ac ar y cyd

Tynnwyd sylw at brosiectau bychan eraill sydd wedi cael eu cyflawni megis adfer llwybr aml-ddefnydd a gosod meinciau picnic ym Mhorthor, gwella llwybr lleol ger Bodwrdda Aberdaron, gwella llwybrau allweddol yng Nghlynnog ac adnewyddu rheiliau haearn a oedd wedi rhydu ar y cei yn Nhrefor.

Eglurwyd hefyd bod AHNE Llŷn wedi elwa o brosiectau ar y cyd gyda Thirweddau Dynodedig eraill megis prosiect 'Yr Awyr Dywyll' a 'Tirlun 2 - Pecyn Addysg Tirwedd'.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhawyd bod yr Uned yn werthfawrogl o gymorth gwirfoddolwyr ar y prosiectau hyn pan yn briodol, gan gydnabod nad oes modd derbyn gwirfoddolwyr ar gyfer pob prosiect, megis cynlluniau i wella llwybrau yng Nghlynnog.

Tynnwyd sylw swyddogion at nifer o faterion i'w hystyried fel-prosiectau cyfalaf megis ardaloedd o ganglwm siapaneaidd yng Ngharreg y Defaid ac yn Mynytho, yr angen i osod rheiliau haearn ar y ffordd i draeth Llanbedrog bod coed Rhododendron ger rhaeadr Gyrn Goch yn ogystal â'r angen i ailbeintio arwyddion a cherrig filltir yn ardal Mynytho. Cynigiwyd hefyd y dylai swyddogion gysylltu gyda Plas Glyn y Weddw er mwyn gweld os buasent yn dymuno i goed cynhenid gael eu plannu yno, gan bod difrod wedi bod i'w coedwig yn y blynyddoedd diwethaf yn dilyn tywydd garw.

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhawyd bod dolen i brosiect Pecyn Addysg Tirwedd wedi cael ei rannu gyda holl ysgolion sydd o fewn yr AHNE, gan gadarnhau bydd y ddolen yn cael ei rannu gydag aelodau'r Cyd-bwyllgor er gwybodaeth.

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhaodd Swyddog ANHE Llŷn bod Cynghorau Cymuned wedi derbyn gwybodaeth o'r holl brosiectau hyn wrth iddynt ddatblygu, gan nodi y gobeithiwyd bod aelodau Cynghorau Cymuned sydd yn aelodau o'r Cyd-bwyllgor hwn hefyd yn adrodd gwybodaeth yn ôl i'w cyfarfodydd.

PENDERFYNIAD

- Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.
- Sicrhau bod dolen i brosiect 'Tirlun 2 – Pecyn Addysg Tirwedd' yn cael ei rannu gyda'r Aelodau.

6. TIRLUN BYW

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Swyddog Gweithgareddau AHNE Llŷn. Tynnwyd sylw'n fras at y prif fanylion canlynol:

Eglurwyd bod Tirlun Byw yn brosiect sydd yn cael ei ariannu ar y cyd rhwng Cyfoeth Naturiol Cymru a Cyngor Gwynedd am gyfnod o dair blynedd hyd at 2027. Ymhelaethwyd mai nod y prosiect yw i hyrwyddo natur byw tirlun yr AHNE gan gynnal gweithgareddau i bobl sydd yma yn gweithio, byw neu'n ymweld. Nodwyd bod y prosiect yn ymateb i nifer o amcanion megis Cynllun Rheoli'r AHNE, amcanion Cyfoeth Naturiol Cymru a Llesiant Llywodraeth Cymru yn ogystal â meysydd blaenoriaeth Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28.

Cyflwynwyd data am y gweithgareddau sydd wedi cael eu cynnal dros y flwyddyn ddiwethaf ynghyd â niferoedd yr unigolion sydd wedi eu mynychu. Ymhellach cyflwynwyd lluniau o'r digwyddiadau hynny er mwyn cael blas o'r hyn sydd wedi cymryd lle. Darparwyd copiâu o gerddi sydd wedi cael eu cyfansoddi gan ysgolion lleol yn dilyn prosiect a wnaed gyda chymorth Meirion Macintyre Huws er mwyn hyrwyddo'r awyr dywyll a'i bwysigrwydd o fewn yr AHNE. Cadarnhawyd bod y prosiect hwnnw wedi derbyn adborth cadarnhaol iawn gan yr ysgolion.

Manteisiwyd ar y cyfle i amlygu rhai digwyddiadau sydd ar y gweill megis sesiwn wybodaeth rhywogaethau ymledol ar 30 Ebrill yn ogystal a sesiwn wybodaeth ar gynnal teithiau tywys yn llwyddiannus ar 14 Mai.

Cadarnhawyd bod cynlluniau ar waith i baratoi rhaglen waith ar gyfer y flwyddyn 2026/27 gan groesawu cynigion am ddigwyddiadau a fyddai'n fuddiol i'w cynnal yn ystod y cyfnod hwnnw.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhaodd Swyddog Gweithgareddau AHNE Llŷn y gobeithir bydd y cerddi a gyfansoddwyd gan ddisgyblion ysgol fel rhan o'r prosiect, yn cael eu cyhoeddi mewn rhifyn o bapur bro Llanw Llŷn. Fodd bynnag, cadarnhawyd nad oes modd eu cyhoeddi yng nghylchlythyr Llygad Llŷn oherwydd byddai angen eu cyfieithu gan fod y newyddlen honno yn cael ei gyhoeddi yn ddwyieithog. Er hyn, gobeithiwyd bydd cyfle yn y dyfodol ar gyfer cyhoeddi'r cerddi hyn ymhellach.

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhaodd Swyddog Gweithgareddau AHNE Llŷn bod modd i aelodau'r Cyd-bwyllgor hwn dderbyn gwahoddiad i'r gweithgareddau hyn drwy gais cyfarfod i'w calendr yn hytrach na neges dros e-bost, os ydynt yn dymuno hynny, gan ofyn i unrhyw aelod i gysylltu gyda'r Swyddog Gweithgareddau.

Mewn ymateb i ymholiad, pwysleisiodd Swyddog Gweithgareddau AHNE Llŷn bod pob ymdrech yn cael ei wneud er mwyn sicrhau bod pob gweithgaredd yn cael ei gynnal yn ddwyieithog. Er hyn, cydnabuwyd bod un digwyddiad wedi ei gynnal ble nad oedd y gyflwynwraig yn medru'r Gymraeg ac nid oedd amser digonol wedi bod er mwyn cyfieithu ei chyflwyniad ac felly y bu i'r digwyddiad gael ei gynnal yn Saesneg.

Amlygwyd y byddai sesiwn gwybodaeth ar enwau coed, blodau ac adar yn y Gymraeg yn fuddiol fel rhan o'r rhaglen waith, ac os nad yw'n bosib, bod tudalen yn cael ei greu ar y wefan yn cynnwys yr holl wybodaeth fel nad yw'r enwau hynny yn cael eu colli.

PENDERFYNIAD

Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.

7. Y GRONFA DATBLYGU CYNALIADWY

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Swyddog AHNE Llŷn. Tynnwyd sylw at y prif faterion canlynol:

Eglurwyd bod yr adroddiad yn darparu gwybodaeth am sefyllfa'r Gronfa Datblygu Cynaliadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol bresennol, 2025-26. Cadarnhawyd bod cyfanswm o £95,000 yn y Gronfa ar ddechrau'r flwyddyn ariannol gan nodi bod cyfran helaeth o'r arian wedi cael ei ddyrannu i brosiectau lleol yn yr ardal, sef:

- 1st Mate Amgueddfa Forwrol Llŷn (£4,506)
- Bws Fflecsi Llŷn (£25,000)
- Llwybrau aml ddefnydd Nefyn (£11,450)
- Pŵer solar Enlli (£9,572)
- Cae Chwarae Llanbedrog (£22,145)
- Clwb rhwyfo Porthdinllaen (£750)
- Dadgarboneiddio neuadd Rhiw (£2,250)
- Menter Rabar (£4,995.37)
- Gardd Antur Aelhaearn (£1,000)
- Gwefan Tafarn y Fic, Llithfaen (£2,439)

Adroddwyd bod y cyfanswm a ddyrannwyd i'r prosiectau hyn yn £84,107.37. Atgoffwyd bod hawl gan yr Uned AHNE i hawlio grant o £9,500 ar gyfer gweinyddu'r gronfa. Cadarnhawyd mai gwir gyfanswm o'r arian sydd wedi cael ei ddyrannu o'r gronfa yw £93,607.37, os yw pob prosiect yn hawlio'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Mynegwyd balchder bod £95,000 wedi cael ei ddyrannu gan Lywodraeth Cymru i'r Gronfa ar gyfer y flwyddyn ariannol 2026-27 gan gadarnhau'r angen i gynnal cyfarfod yn fuan er mwyn ystyried ceisiadau newydd sydd wedi dod i law.

Tynnwyd sylw bod Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi Dogfen Fframwaith diwygiedig sydd yn cynnwys nifer o newidiadau arwyddocaol i lywodraethiant y gronfa, megis:

- Mae'n ofynnol i 60% o gyllideb y Gronfa gael ei glustnodi ar gyfer prosiectau sydd yn mynd i'r afael neu ymateb i argyfwng natur a hinsawdd a cholledion bioamrywiaeth.
- Rhoddir pwyslais ar gyd-weithio gyda thirweddau eraill, y sector wirfoddol a chymunedau ynghyd â phartneriaeth eraill.
- Mae angen cynnwys gwybodaeth am y Gronfa ar wefan a ddiweddarwyd yn gyson gyda mynediad clir i ymgeisio a wybodaeth bellach. Cadarnhawyd bod AHNE Llŷn yn gweithredu hyn eisoes.
- Newidiadau i Aelodaeth - eglurwyd rhaid cael rhwng 3 a 5 aelod ar Banel y Gronfa, gyda gofyniad i bob Aelod wasanaethu am o leiaf dwy flynedd ac uchafswm o 4 mlynedd yn olynol. Nodwyd yr angen i adolygu'r aelodaeth bob 2

flynedd. Tynnwyd sylw ei fod yn ofynnol i bob aelod fynychu unrhyw hyfforddiant a drefnir gan Lywodraeth Cymru er mwyn bod yn ymwybodol o'i flaenoriaethau.

- Cadarnhawyd bod y Panel yn atebol i'w benderfyniadau ac yn gallu darparu cyfiawnhad am eu penderfyniadau. Nodwyd bydd penderfyniadau yn cael eu hysbysebu ar y wefan.

Cadarnhawyd bod y newidiadau hyn yn weithredol o flwyddyn ariannol 2026-27 ymlaen gan nodi'r angen i addasu aelodaeth y Panel ar fyrder. Atgoffwyd yr Aelodau o aelodaeth y Panel gan egluro bod modd i'r Cynghorwyr Angela Russell a John Brynmor Hughes barhau fel aelodau am y tro gan nad ydynt wedi gwasanaethu am bedair blynedd. Fodd bynnag, eglurwyd nad oes modd i'r Cynghorwyr Gruffydd Williams, a Gareth Williams, Morgan Jones Parry, Sian Parri na Noel Davey fod yn aelodau mwyach oherwydd eu bod wedi gwasanaethu am 4 mlynedd yn olynol neu fwy.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:

Trafodwyd aelodaeth y Panel gan gadarnhau'r Aelodau fel a ganlyn:

- Y Cynghorydd Angela Russell (Pencampwr Cefn Gwlad Cyngor Gwynedd)
- Jina Gwyrfaï (Cyngor Cymuned Trefor a Llanaelhaearn)
- Eirian Allport (Cyngor Cymuned Clynnog Fawr)
- Seimon Jones (Cyfeillion Llŷn)

Cadarnhawyd bydd swyddogion yn cadarnhau os bydd y Cynghorydd John Brynmor Hughes yn bwriadu parhau fel aelod o'r Panel yn dilyn y cyfarfod hwn. Ymhelaethwyd bod canllawiau ar gyfer y Panel yn caniatáu rhwng 3 a 5 Aelod gan gadarnhau bydd modd cynnal cyfarfodydd y Panel gyda'r aelodaeth newydd hwn.

Derbyniwyd sylwadau bod canllawiau newydd Llywodraeth Cymru yn rhoi pwyslais mawr ar eu blaenoriaethau yn hytrach na chaniatáu i gymunedau lleol allu cymeradwyo'r prosiectau hynny a fyddai o fwyaf o fudd cymunedol i'w drigolion ac ymwelwyr.

Diolchwyd i'r Swyddogion am grynodedb o'r prosiectau a gefnogwyd yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol, gan ategu cais i dderbyn gwybodaeth am nifer o flynyddoedd ariannol pan gyflwynir yr adroddiad hwn yn y dyfodol. Eglurwyd byddai hyn yn caniatáu i aelodau'r Cyd-bwyllgor gymharu pa brosiectau sydd wedi cael eu cymeradwyo, y mathau o brosiectau sydd yn ymgeisio ac yr ardaloedd sydd yn manteisio ar y cyfleoedd mae'r Gronfa yn ei gynnig. Mewn ymateb i'r sylwadau, cadarnhaodd Swyddog AHNE Llŷn bod modd casglu'r gwybodaeth ac y byddai'n cael ei gynnwys mewn adroddiadau i'r dyfodol.

PENDERFYNIAD

- **Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.**
- **Gofyn bod gwybodaeth am y prosiectau a gefnogwyd gan y Gronfa dros gyfnod o o leiaf 3 mlynedd yn cael ei gyflwyno fel atodiad i'r Adroddiad hwn i'r dyfodol.**
- **Ethol yr unigolion canlynol i fod yn aelodau o Banel y Gronfa Datblygu Cynaliadwy:**
 - **Y Cynghorydd Angela Russell (Pencampwr Cefn Gwlad Cyngor Gwynedd)**
 - **Jina Gwyrfaï (Cyngor Cymuned Trefor a Llanaelhaearn)**
 - **Eirian Allport (Cyngor Cymuned Clynnog Fawr)**
 - **Seimon Jones (Cyfeillion Llŷn)**

- **Y Cyngorydd John Brynmor Hughes (os dymunir)**

8. ADRODDIAD CYFLWR YR AHNE

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Swyddog AHNE Llŷn.

Nodwyd mai bwriad yr adroddiad yw derbyn darlun llawn a chlr o gyflwr yr ardal gan gynnwys y tirlun, byd natur, pobol, gwaith, amgylchedd hanesyddol, iaith a'r diwylliant. Adroddwyd bod yr adroddiad yn sail ar gyfer y broses o adolygu'r Cynllun Rheoli newydd yr AHNE, gan fod y cynllun presennol wedi dyddio cryn dipyn.

Atgoffwyd bod yr adroddiad cyntaf ar gyflwr yr AHNE wedi cael ei ddatblygu yn 2014, gydag adolygiad ohono wedi ei wneud yn 2021. Nodwyd bod y Cyd-bwyllgor wedi cyflwyno nifer o sylwadau ar yr adroddiad hwnnw a phenderfynu diweddarau'r ddogfen er mwyn derbyn gwybodaeth gyfredol. Cadarnhawyd bod cwmni Craggatack o ardal Cumbria wedi cael eu penodi i gynnal y gwaith o ddatblygu adroddiad o'r newydd, yn dilyn proses tendro.

Eglurwyd bod yr Adroddiad Cyflwr yr AHNE a gyflwynwyd yn y cyfarfod hwn yn seiliedig ar wybodaeth a gasglwyd yn 2025, gydag ystod eang o wybodaeth yn derbyn sylw gan gynnwys: lleoliad, llygredd, ynni adnewyddol, llifogydd, treftadaeth naturiol a diwylliannol, dynodiadau cynefinol, yr iaith a diwylliant yn ogystal â pobl a materion iechyd.

Tynnwyd sylw y gobeithir parhau i ddatblygu Cynllun Rheoli yr AHNE yn dilyn derbyn gwybodaeth o'r Adroddiad Cyflwr. Eglurwyd bydd angen ystyried y broses o gyflawni'r gwaith hwnnw drwy gomisiynu unigolion ac ymgynghorwyr, yn ddibynnol ar dderbyn sicrwydd o gyllidebau.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:

Mynegwyd pryder am yr angen i warchod tai a bythynnod traddodiadol o fewn yr AHNE, gan gynnig bod y Cyd-bwyllgor yn ysgrifennu at Bwyllgor Polisi Cynllunio Cyngor Gwynedd i amlygu'r angen i gyflwyno polisiau llymach er mwyn eu gwarchod fel nad oes modd i berchnogion newydd eu dymchwel yn ddi-sail. Mewn ymateb i'r sylwadau, cadarnhaodd Arweinydd Tîm Polisi Cynllunio bod y Gwasanaeth Polisi Cynllunio yn cynnal cyfnod o ymgysylltu cyhoeddus ar ddrafft o'r Polisi Cynllunio ar hyn o bryd ac yn annog aelodau'r Cyd-bwyllgor i gyflwyno eu sylwadau drwy'r cyfrwng hwnnw er mwyn sicrhau ei fod yn derbyn ystyriaeth briodol, a'u cynnwys o fewn y polisi arfaethedig.

Ystyriwyd bod rhannau o'r adroddiad yn gynhwysfawr iawn, megis data ar geisiadau cynllunio a gwybodaeth am Yr Awyr Dywyll. Fodd bynnag, ystyriwyd bod lle i wella wrth ymdrin ag effaith economaidd meysydd carafanau a gwersylla, egni adnewyddadwy, ysgolion, iaith a diwylliant ac ail-gartrefi. Teimlwyd nad yw'r meysydd yma wedi derbyn ystyriaeth deg o fewn yr adroddiad. Ystyriwyd os oedd yr holl wybodaeth angenrheidiol ar gyfer datblygu'r adroddiad ar gael i'r cwmni.

Mynegwyd pryder bod gwybodaeth anghyflawn wedi cael ei gynnwys gan y cwmni ar gyfer llunio adroddiad, gan dynnu sylw penodol at ran o'r adroddiad a oedd yn cadarnhau mai dim ond 8 o safleoedd carafanau ac 1 maes gwersylla oedd yng Ngwynedd yn 2025. Yn debyg, ystyrir bod y wybodaeth a gyflwynwyd am niferoedd a meintiau aneddiadau hefyd yn ddiffygiol. Cyfeiriwyd at drydedd ran o'r adroddiad sydd yn nodi nad oes digon o wybodaeth ar gael i fanylu ar niferoedd o dai haf sydd yn ardal Botwnnog ac Aberdaron. Yn debyg i sylwadau blaenorol, ystyriwyd os oes gan aelodau'r

Cyd-bwyllgor a swyddogion Cyngor Gwynedd y wybodaeth i lawr er mwyn rhannu gyda'r cwmni er mwyn sicrhau bod eu hadroddiad yn gywir ac yn adlewyrchiad teg o wir gyflwr yr AHNE, er mwyn sicrhau bod gwaelodlin gywir ar gyfer y gwaith yn cael ei bennu.

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhaodd Swyddog yr AHNE y bwriedir i'r Cynllun Rheoli gael ei gyflwyno i'r Cyd-bwyllgor hwn yn y dyfodol ond bod pwysau ar gapasiti'r Uned AHNE i gyflawni'r gwaith yn arwain at y bwriad o gomisiynu ymgynghorwyr allanol i gyflawni'r gwaith. Yn dilyn yr ymateb, gofynnwyd os oes modd i'r Cyd-bwyllgor hwn ymgymryd â mwy o rôl yn y broses o ddatblygu'r Cynllun Rheoli gan bod nifer o aelodau yn awyddus i gefnogi'r Uned er mwyn sicrhau bod y gwybodaeth a gynhwysir o fewn yr Adroddiad Cyflwr yn gyflawn a chynhwysfawr. Mewn ymateb, cadarnhaodd Swyddog yr AHNE bod sylwadau sydd wedi cael eu cyflwyno gan aelodau'r Cyd-bwyllgor wedi cael eu nodi gan yr AHNE ac eu bod yn cael eu defnyddio fel man cychwyn ar gyfer y gwaith o ddatblygu Cynllun Rheoli newydd, ar y cyd gyda'r cynllun presennol. Gobeithiwyd penodi ymgynghorwyr annibynnol er mwyn mynd drwy'r holl wybodaeth er mwyn cychwyn y gwaith o asesu'r sefyllfa er mwyn cyflwyno Cynllun Rheoli safonol. Cydnabuwyd nad oes modd cadarnhau amserlen ar gyfer yr adroddiad ar hyn o bryd, gan obeithio bydd modd cyflwyno amserlen drafft i gyfarfod nesaf y Cyd-bwyllgor hwn, pan bydd materion cyllido wedi cael eu cadarnhau.

Mewn ymateb i ymholiad ar rôl i gynghorau cymuned i fewnbynnu gwybodaeth i'w gynnwys o fewn yr adroddiad, eglurodd Swyddog yr AHNE mai tystiolaeth ffeithiol sydd ei angen ar hyn o bryd er mwyn gosod gwaelodlin ac nid yw'r wybodaeth hynny ar gael gan y cynghorau cymuned. Fodd bynnag, nodwyd bydd modd iddynt ddarparu sylwadau yn y dyfodol.

Cyflwynwyd syniad i gysylltu gyda gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth Cyngor Gwynedd er mwyn gofyn a yw'r wybodaeth sydd yn ddiffygiol o fewn yr Adroddiad, ar gael er mwyn gallu datblygu'r broses o greu Cynllun Rheoli.

Mewn ymateb i gynnig i wrthod adrannau diffygiol yr adroddiad, eglurodd Swyddog yr AHNE bod yr adroddiad hwn yn un sydd wedi cael ei gomisiynu gan Cyngor Gwynedd ac mai penderfyniad y gwasanaeth byddai i barhau yn seiliedig ar y wybodaeth oddi fewn iddo. Ymhelaethwyd yr ystyrir parhau gyda'r broses o lunio Cynllun Rheoli gan ddefnyddio'r adroddiad hwn, gan annog aelodau'r Cyn-bwyllgor i ddod i gyswllt ar unrhyw faes ble maent yn credu y dylid canfod gwybodaeth ychwanegol, er ystyriaeth i'r Uned AHNE Llŷn. Derbyniwyd nifer o sylwadau pellach gan Aelodau nad oeddent yn credu bod modd derbyn yr adroddiad ar hyn o bryd gan ei fod yn ddiffygiol, gan obeithio bydd sicrhau cywirdeb yn cynorthwyo Uned AHNE Llŷn wrth fynd ati i ddatblygu Cynllun Rheoli'r AHNE.

PENDERFYNIAD

- **Gwrthod adrannau diffygiol yr adroddiad gan ofyn i Uned yr AHNE brysuro i sicrhau cywirdeb data ar fyrder, gyda cymorth yr Aelodau.**
- **Gofyn i Swyddog yr AHNE lythyru Pwyllgor Polisi Cynllunio Cyngor Gwynedd a'r Gwasanaeth Polisi Cynllunio ar ran y Cyd-bwyllgor hwn, yn gofyn yn ffurfiol am warchodaeth i gymeriad tai a bythynnod yr AHNE wrth ddatblygu polisi cynllunio newydd, gyda chymorth y Cynghorydd Gruffydd Williams.**
- **Annog Aelodau i gymryd rhan mewn digwyddiad ymgysylltu cyhoeddus y Gwasanaeth Polisi Cynllunio.**

Dechreuodd y cyfarfod am 4.00yh a daeth i ben am 5.45yh

CADEIRYDD